

PROTOKOLL / PÖYTÄKIRJA
fra møtet i norsk-finsk reingjerdekommissjon /
suomalais-norjalaisen poroaitakomission kokouksesta

Sted / Paikka: Tromsø
Dato / Pvm: 12.10.2022

Kommisjonsmedlemmer til stede / Läsnä komission jäsenet:

Morten Floor	Landbruks- og matdepartementet / <i>Norjan maatalous- ja elintarvikeministeriö</i>
Johan Ingvald Hætta	Landbruksdirektoratet / <i>Norjan maatalouden keskusvirasto</i>
Aslak Mathis Turi	Reineier, Norske reindriftsamers landsforbund / <i>Poronhoitaja, Norjan poroelinkeinoa harjoittavien saamelaisten valtakunnallinen liitto</i>
Hannu Linjakumpu	Yksikön päällikkö, Lapin ELY-keskus / <i>Enhetschef, Lapplands NMT-central</i>
Anne Ollila (video)	Toiminnanjohtaja, Paliskuntain yhdistys / <i>Daglig leder, Reinbeitedistriktenes forening</i>
Kirsi Huhtamäki	Rikoskomisario, Lapin poliisilaitos / <i>Kriminalkommissarie, Polisnrättningen i Lappland</i>

Sekretariat / Sihteeristö:

Kari Henttunen	Paliskuntain yhdistys, <i>Reinbeitedistriktenes forening</i>
Magnar Evertsen	Landbruksdirektoratet, <i>Norjan maatalouden keskusvirasto</i>
Elisa Alakorpi	Landbruksdirektoratet, <i>Norjan maatalouden keskusvirasto</i>
Tolker / <i>Tulkkit:</i>	Taina Aellig Pia Vinkki

**Oversetterens anmerkning: De finske organisasjonene og myndighetene er omtalt med det offisielle svenske navnet, dersom et slikt finnes.*

139/22 Åpning av møtet / Kokouksen avaaminen

Møteleder Morten Floor åpnet møtet og ønsket kommisjonens medlemmer, tolkene og øvrige møtedeltakere velkommen til møtet, på Clarion The Edge Tromsø.

Kokouksen puheenjohtaja Morten Floor avasi kokouksen ja toivotti komission jäsenet, tulkit ja muut kokouksen osallistujat tervetulleiksi kokoukseen, joka pidettiin Clarion The Edge -hotellissa Tromssassa.

140/22 Godkjenning av dagsorden / Esityslistan hyväksyminen

Dagsorden ble gjennomgått og godkjent.

Esityslista käytiin läpi ja hyväksyttiin.

141/22 Underskriving av protokollen fra siste møte / Edellisen kokouksen pöytäkirjan allekirjoittaminen

Protokollen fra møtet den 01.02.2022 som var lagt ut på VISMA for elektronisk signering har ikke blitt signert av alle, og må derfor signeres på nytt. Protokoll fra de to siste møtene 02.03.2022 og 20.04.2022 er tidligere godkjent, og alle disse 3 protokollene vil derfor legges ut for signering snarlig.

Kaikki eivät ole vielä allekirjoittaneet 1.2.2022 pidetyn kokouksen pöytäkirjaa, joka oli viety VISMA-järjestelmään sähköisesti allekirjoitettavaksi. Pöytäkirja pitää siis allekirjoittaa uudelleen. Kahden edellisen kokouksen (2.3.2022 ja 20.04.2022) pöytäkirjat on hyväksytty aiemmin, joten kaikki nämä kolme pöytäkirjaa viedään pian allekirjoitettaviksi.

Vedtak: Protokollene fra de tre siste møtene sendes ut til elektronisk signering gjennom VISMA snarlig.

Päätös: Kolmen edellisen kokouksen pöytäkirjat viedään pian VISMA-järjestelmään sähköisesti allekirjoitettavaksi

142/22 Orientering om aktuelle nyheter i reindriften i Norge og Finland / Porotalouden ajankohtaiskatsaukset Norjasta ja Suomesta

Finland:

Det er fem punkter fra forrige møte som enda gjør seg gjeldende per i dag.

1. Vinteren 2021/2022 og de vanskelige snøforholdene og skadeserstatningene er enda dags-aktuelle. Naturresursinstituttet* (Luke) har gjort undersøkelser for skadene som har oppstått etter denne vinteren. Rapporten er ferdigstilt, og den konkluderer med at skadene i Vest-Enare, Käsivarsi og Kemin-Sompio er så store at de utløser skadeerstatningsansvar. I vurderingen må man også undersøke om skadene har påvirket slaktesesongen for denne høsten, før man deretter kommer frem til en beslutning om hvorvidt det utløser statlig erstatningsansvar etter skadeerstatningsloven.

2. Reindriftsnæringa
En fremtidsgruppe (tulevaisuustyöryhmä) er oppnevnt av Jord- og skogbruksdepartementet som en forlengelse av arbeidet som tidligere er blitt gjort av arbeidsgruppa som jobbet med høyeste reintall. Denne arbeidsgruppa har frist til februar neste år for å komme med forslag til fremgangsmåte for å forberede bl.a. vedlikeholds- og bruksplaner for beiteene i de enkelte reinbeitedistriktene. Hensikten er å forbedre beiteene i reindriftsområdet. I år har man gått tilbake til det som tidligere har vært praktisert, at de som eier over 80 livrein, kan søke om støtte. I forsyningssikkerhetspakken er det satt av 1 mill. euro som tilleggstilskudd som betales i forbindelse med utbetaling av livreinstøtte. I år betales det 35,00 € i støtte pr. livrein.. Det har kommet inn ca. 900 søknader, og utbetalingene har blitt utført denne uka.
3. Neste år er det parlamentsvalg i Finland. De ulike gruppene kommer med sine innspill til regjeringsplan. Reindriftsnæringa skal gjennom vinteren forberede saker for det lange løp. Det er opp til den nye regjeringa å beslutte hva som blir tatt inn i regjeringsplanen.
4. Finlands EU program for perioden 2023-2027: Som en av de første statene har Finland allerede fått sitt landsbygdsprogram godkjent i EU-kommisjonen. I programmet står det grønne skiftet sentralt. Heretter vil finansieringen av reindriftsnæringen (startstøtte, snø-scooter- og fihjulingsstøtte til private reindriftsutøvere, reinbeitedistriktenes investeringer samt finansiering av forskning på reindriftsnæringen og naturbruk) i sin helhet være nasjonale tilskuddsordninger bortsett fra reindriftsrelaterte utviklingsprosjekter og bedriftsstøtte.
5. Generelt om næringa
Det er per nå reinskilletid. Produksjonen av reinkalver ser noenlunde greie ut. I Finland er det blitt konstatert bukhinnebetennelse hos rein forårsaket av Setaria tundra-parasitten. Livreinen må skilles fra slaktedyrene tidlig nok, og det skal gis medisin mot parasitt.

Ellers har kostnadene gått opp på blant annet drivstoff og fôr, og kjøttprisen skal følge de økte kostnadene. Kjøttprisen ligger på 13 euro per kg, inkludert moms, Ellers krevende tid med reindriften i klem i forhold til annen industri som gruvedrift og vindmøller.

Suomi:

Viime kokouksessa mainitut viisi kohtaa vaikuttavat edelleen.

1. *Talvi 2021/2022 vaikeine lumiolosuhteineen ja vahingonkorvauksineen on edelleen ajankohtainen. LUKE-Luonnonvarakeskus on tutkinut tämän talven jälkeen tapahtuneita vahinkoja. Raportti on valmis, ja sen mukaan Länsi-Inarin, Käsivarren ja Kemin-Sompioalueiden vahingot ovat niin suuria, että ne johtavat vahingonkorvausvastuuseen. Arvioinnissa on myös tutkittava, ovatko vahingot vaikuttaneet tämän syksyn teurastuskauteen, ennen kuin voidaan vetää johtopäätös siitä, johtavatko ne vahingonkorvauslain mukaiseen valtion korvausvastuuseen.*
2. *Poroelinkeino*
Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut tulevaisuustyöryhmän jatkamaan aiemman työryhmän työtä korkeimman sallitun poromäärän suhteen. Työryhmän on ensi vuoden helmikuuhun mennessä annettava esitys mm. paliskuntakohtaisten laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien valmisteluprosessista. Tavoitteena on poronhoitoalueen laidunten parantaminen. Tänä vuonna on palattu entiseen käytäntöön, jonka mukaan tukea voivat hakea ne, jotka omistavat yli 80 eloporoa. Huoltovarmuuspaketista on varattu 1 milj. euroa lisää tukea maksettavaksi eloporotuen maksamisen yhteydessä. Tänä vuonna tukea maksetaan 35,00€/ eloporo. Hakemuksia on saapunut n. 900, ja maksut on suoritettu tällä viikolla.
3. *Ensi vuonna Suomessa pidetään eduskuntavaalit. Eri ryhmät esittävät hallitusohjelmaehdotuksiaan. Porotalous valmistelelee talven aikana pitkän tähtäimen asioita. Uuden hallituksen tehtävänä on päättää, mitä otetaan mukaan hallitussuunnitelmaan.*

4. *Suomen EU-ohjelma kaudelle 2023–2027: Suomen maaseutusunnitelma on hyväksytty jo EU-komissiossa:ssa ensimmäisten valtioiden joukossa. Vihreä siirtymä on ohjelmassa keskeisessä osassa. Porotalouden rahoitus (aloitustuet, yksityisten porotalouden harjoittajien kelkka- ja mönkijätuet, paliskuntien investoinnit sekä porotalouden -ja luontaiselinkeinojen tutkimusrahoitus) on jatkossa kokonaan kansallista tukea pois lukien porotalouteen liittyvät kehittämishankkeet ja yritystuet.*
5. *Yleistä elinkeinosta*
Nyt on poroerotusaika. Poronvasojen tuotanto näyttää melko hyvältä.. Suomessa on poroilla todettu vatsakalvon tulehdusta minkä aiheuttaa Setaria- Tundra loinen. Eloporot on erotettava ajoissa teuraseläimistä ja suoritettava loislääkintä.

Muuta: Muun muassa polttoaine- ja rehukustannukset ovat nousseet, ja lihan hinnan on seurailtava kohonneita kustannuksia. Poronlihan hinta on noin 13 euroa/kg, ml. alv. Lisäksi porotalous elää vaativia aikoja, sillä se on muiden teollisuusalojen, esimerkiksi kaivosteollisuuden ja tuulipuistojen, puristuksissa.

Norge:

I Norge har regjeringen lagt frem sitt statsbudsjett for 2022/2023, dette er det første selvstendige budsjettet for den nåværende regjeringa. Budsjettet skal ta grep som omfatter omfordeling av skatter og utgifter. Det innføres blant annet en øvre inntektsgrense på 750.000 NOK, hvor skatter og avgifter øker for de med inntekt over dette beløpet, mens de som har inntekt under dette, får skattelette.

Den urolige tiden som vi nå lever i merkes også gjennom budsjettet, der forsvarsbudsjettet økes betraktelig.

Under Landbruks- og matdepartementets ansvarsområde øker budsjettet til jordbruksoppkjøret med hele 24,7% fra siste vår. Også reindriftsavtalen øker med 15.5 mill til 180 mill NOK. Budsjettforslaget til regjeringen for neste år prioriterer vedlikehold av grensegjerdene, herunder konvensjonsgjerdene mot Finland.

Det har vært et nytt positivt tilfelle av CWD på Hardangervidda for 14. dager siden. Totalt er det nå funnet 35. positive prøver i Norge.. Siden sykdommen ble påvist i 2016 er det i Norge tatt 155 000 prøver av hjortevilt. Det var en stor frykt tidligere i høst, da en av disse prøvene ga grunnlag for mistanke om smitte på tamrein i Byrkje reinbeitedistrikt i Nordland. Det viste seg imidlertid at den tredje og mer omfattende prøven var negativ. Dette ble en lærerik prosess.

I år har det blitt slaktet 17.000 rein, noe som er 2000 mindre enn i fjor. Det har også blitt slaktet 300 færre kalver og nedgangen i slaktning kan relateres til beitekrisa sist vinter. Det har likevel vært oppgang i slaktevekta. Middelvekta har gått opp med 2kg og kalvevekta har gått opp med 0.7kg.

Reindriftsloven er under revideringen. Det har vært et eget utvalg i regi av Sametinget og NRL som har lagt frem sitt forslag 12. september.

I revideringen står likevekt og tradisjon sentralt. I tillegg er hovedvekten på styrkingen av det folkerettslige, areal- og det privatrettslige vernet.

Regjeringen har i sin regjeringsplattform at de skal gjennomføre en helhetlig revisjon av reindriftsloven. Forslaget fra Sametinget og NRL vil dannet et viktig grunnlag for dette arbeidet.

Sist vinter ble det gjennomført en telling av et av de største reinbeitedistriktene i Norge. distrikt 13. Reintelling er et ressurskontrolltiltak, og utføres etter en risikovurdering av statsforvalterne og direktoratet.

Tellinga i distrikt 13 ble påbegynt i 2021, men på nyåret 2022 var det flere som motarbeidet forvaltninga sin telling. Dette resulterte i en tvangstelling med sluttsum på 14 millioner NOK. Tvangstellinga medførte en betydelig overskridelse av årets budsjett, og man var nødt å finne midler andre steder i budsjettet, herunder også i posten som skal finansiere for vedlikehold av grensegjerder.

Norja:

Norjassa hallitus on esittänyt valtion talousarvion vuosille 2022/2023. Kyseessä on nykyisen hallituksen ensimmäinen itsenäinen talousarvio. Talousarvio tulee jakamaan veroja ja maksuja uusiksi. Käyttöön otetaan muun muassa 750 000 Norjan kruunun tuloja, jonka ylittävät tulot kasvattavat veroja ja maksuja, kun taas tämän rajan allittavilla tuloilla saa verohelpotuksia.

Nykyinen epävarma aika näkyy myös talousarviossa, jossa puolustusbudjetti kasvaa huomattavasti.

Norjan maatalous- ja ruokaviraston vastuualueella olevan maataloussopimuksen budjetti nousee kokonaiset 24,7 % viime keväästä. Myös porotaloussopimukseen tulee 15,5 miljoonan korotus, uusi määräraha on 180 miljoonaa Norjan kruunua. Hallituksen ensi vuoden talousarviossa priorisoidaan raja-aitojen, muun muassa Suomen rajalla olevan sopimusaidan, kunnossapitoa.

Hardangerin tunturiylängöllä on 14 päivää sitten löytynyt uusi positiivinen CWD-tapaus. Norjasta on nyt löytynyt yhteensä 35 positiivista näytettä. Tautia todettiin Norjassa ensimmäistä kertaa vuonna 2016, minkä jälkeen hirvieläimistä on otettu 155 000 näytettä. Aiemmin syksyllä pelko oli suuri, sillä eräs näytteistä antoi aiheen epäillä tartuntaa Nordlandin maakunnassa sijaitsevan Byrkjæn paliskunnan poroissa. Kolmas näyte, jolle tehtiin kattavampia kokeita, oli kuitenkin negatiivinen. Prosessi opetti paljon.

Tänä vuonna on teurastettu 17 000 poroa, mikä on 2000 eläintä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vasojakin on teurastettu 300 vähemmän. Teurasmäärän väheneminen on yhteydessä viime vuoden laidunkriisiin. Teuraspaino on kuitenkin kasvanut. Keskipaino on noussut 2 kg, ja vasapaino on noussut 0,7 kg.

Poronhoitolakia ollaan uudistamassa. Saamelaiskäräjien ja Norjan poroelinkeinoa harjoittavien saamelaisten valtakunnallisen liiton NRL:n yhteinen valiokunta antoi ehdotuksensa 12. syyskuuta.

Uudistuksessa keskeistä ovat tasapaino ja perinteet. Muita painoalueita ovat kansainvälisen oikeuden mukainen, alueellinen sekä yksityisoikeudellinen suoja. Hallitus on luvannut alustallaan, että se uudistaa poronhoitolain kokonaisuudessaan. Saamelaiskäräjien ja NRL:n ehdotus on tärkeä perusta tälle työlle.

Viime talvena suoritettiin laskenta eräällä Norjan suurimmista paliskunnista, paliskunnassa 13. Porolaskenta on resurssivalvonnan toimenpide, joka suoritetaan maakuntahallituksen ja keskusviraston riskinarvioinnin perusteella.

Paliskunnassa 13 suoritettu laskenta aloitettiin vuonna 2021, mutta alkuvuodesta 2022 useat vastustivat hallinnon suorittamaa laskentaa. Tämä johti pakkolaskentaan, jonka lopputulos oli 14 miljoonaa Norjan kruunua. Pakkolaskenta johti huomattavaan vuosibudjetin ylitykseen, ja varoja oli pakko löytää muualta budjetista, muun muassa raja-aitojen kunnossapitoon varatuista rahoista.

Vedtak: Orienteringene tas til etterretning

Päätös: Katsaukset merkittiin tiedoksi.

Grensekryssinger / Rajanylitykset**a. Status siden siste møte / Tilannekatsaus edellisen kokouksen jälkeen**

Som det ble rapportert om på forrige møte er det blitt rapportert om cirka 40 grensekryssinger av norsk rein til Finland siste vinter. Til tider har finske myndigheter ikke oppnådd kontakt verken med norske reineiere eller myndigheter. Dette har medført at norsk rein som har oppholdt seg over lengere perioder på finsk side har, påført merarbeid for finske reindriftsutøver, medført økte føringskostnader og skader på dyrket mark.

Etter agrologens befaring av skadene i juni i år, har det blitt sendt ut et erstatningskrav på totalt cirka 142.000 euro til Norge.

Den 18.juli i Käsivarren område ble det fra norsk side rapportert om at finske rein var kommet til norsk side gjennom hull i gjerdet. I meldingen opplyses det om skader på norsk side. Finland har ikke siden denne hendelsen hørt noe mer, så det ventes med videre prosess i dette tilfellet.

Melding om grensekryssinger fungerer ulikt mellom landene. Det oppfattes på den norske siden at meldingen ikke kommer frem til myndighetene tidsnok, at reineierne selv ordner opp med tilbakeføring. På finske siden oppfattes det som at det er vanskelig for norske myndigheter å få tak i norske reineiere og tiltak for tilbakeføring ikke blir igangsatt fort nok. Skadene oppleves å være større enn den erstatningen som utmåles.

Kuten edellisessä kokouksessa kerrottiin, norjalaisten porojen rajanylityksiä Suomeen raportoitiin viime talvena noin 40 kappaletta. Suomalaiset viranomaiset eivät kaikin ajoin ole päässeet yhteyteen norjalaisten poronomistajien eivätkä norjalaisten viranomaisten kanssa. Tämän seurauksena pitkäkköjä aikoja Suomen puolella oleskelleet norjalaiset porot ovat aiheuttaneet lisätöitä suomalaisille poronhoitajille, kasvattaneet rehukustannuksia ja aiheuttaneet vahinkoja viljelysmaille.

Agrologin kesäkuussa suorittaman vahinkokatselmuksen jälkeen Norjaan on lähetetty yhteensä noin 142 000 euron suuruinen vahingonkorvausvaatimus.

Heinäkuun 18. päivänä Norjan puolelta raportoitiin, että Käsivarren alueella oli suomalaisia poroja päässyt aidassa olevasta aukosta Norjan puolelle. Ilmoituksessa kerrottiin vahingoista Norjan puolella. Suomi ei ole tämän jälkeen kuullut asiasta enempää, joten tapauksen jatkokäsittelyä odotetaan.

Rajanylitysilmoitus toimii eri maissa eri tavoin. Norjan puolella käsityksenä on, että ilmoitus ei tule viranomaisille ajoissa, joten poronomistajat hoitavat palautukset keskenään. Suomen puolella käsityksenä on, että Norjan viranomaisten on vaikeaa saada yhteyttä norjalaisiin poronomistajiin ja että palautustoimenpiteitä ei aloiteta riittävän ajoissa. Vahinkoja pidetään suurempina kuin niistä maksettavia korvauksia.

Vedtak: Enighet i kommisjonen om at situasjonen med det store antallet grensekryssinger av norske rein sist vinter er en alvorlig situasjon, og at det er behov for å vurdere hele prosessen med meldingssystem, jf vedtak på forrige møte om et felles arbeidsmøte for å gå igjennom rutineene. Det beste virkemiddelet for å forhindre grensekryssinger med påfølgende erstatningskrav er at det gjennomføres regresskrav overfor de aktuelle reineierne. For å kunne kjøre regresskrav er det også avgjørende at de prosesser konvensjonen legger opp til, blir

fulgt. Erstatningskravet som er fremmet fra Finland, vil bli gjennomgått. I den forbindelse vil det også bli gjort en vurdering om det er mulig å fremme regresskrav overfor reineierne.

Päätös: Komissio on yksimielinen siitä, että viime talven norjalaisten porojen suuri rajanylitysten määrä on vakava tilanne ja että on tarpeen arvioida koko ilmoitusjärjestelmää, vrt. edellisen kokouksen päätös yhteisestä työkokouksesta rutiinien läpikäymiseksi. Paras toimenpide rajanylitysten ja niitä seuraavien korvausvaatimusten ehkäisemiseksi on esittää takautumisvaatimuksia kyseisille poronomistajille. Takautumisvaatimusten esittämiseksi on myös ratkaisevaa, että valtiosopimuksen mukaisia prosesseja noudatetaan. Suomen esittämät korvausvaatimukset tullaan käymään läpi. Samassa yhteydessä arvioidaan myös se, onko mahdollista esittää takautumisvaatimuksia poronomistajille.

144/22

Vedlikeholdsrapportering / Kunnossapitoraportointi

a. Hva er gjennomført av vedlikehold siden siste møte? / Mitä kunnostustoimia on suoritettu edellisen kokouksen jälkeen?

Finland opplyser at de har utført vedlikehold av gjerdet på sine strekninger. Fra norsk side er det gjort mindre enn tidligere planlagt på grunn av budsjettsituasjonen. Det er foretatt en omfordeling av midler i høst slik at det nå er gitt en ekstraordinær bevilgning som er tildelt Statsforvalteren i Troms og Finnmark for å få gjennomført kritisk vedlikehold på de mest utsatte strekningene.

Norske og finske reneiere som har foretatt kritisk vedlikehold av konvensjonsgjerdet på enkelte strekninger kan fremme dokumenterte krav om kompensasjon for dette arbeidet overfor Statsforvalteren. Kravene vil bli vurdert, men det er ikke gitt noen lovnader om at disse utgiftene vil bli kompensert.

Suomi ilmoittaa, että aittaa on maan vastuuosuuksilla kunnostettu. Norjan puolella on budjettitilanteen vuoksi korjattu vähemmän kuin aiemmin oli suunniteltu. Varoja on syksyllä jaettu uudelleen niin, että Tromssin ja Finnmarkin maakuntahallitukselle on annettu ylimääräinen määräraha kriittisen kunnossapidon suorittamiseksi haavoittuvimmilla osuuksilla.

Kriittistä kunnossapitoa tietyillä sopimusaidan osuuksilla suorittaneet norjalaiset ja suomalaiset poronomistajat voivat esittää maakuntahallitukselle dokumentoidun kompensatiovaatimuksen tehdystä työstä. Vaatimukset tullaan arvioimaan, mutta ei ole luvattu, että nämä kulut tullaan kompensoimaan

b. Henvendelser fra reindriften angående konvensjonsgjerder? / Porotalouden edustajien yhteydenotot sopimusoitoihin liittyen?

- Vedlikeholdsarbeider i området Käsivarsi i Norges ansvarsområde:

Det har vært mange meldinger om manglende vedlikehold fra finsk side i år.

Finske reneiere har utført nødvendig vedlikehold på konvensjonsgjerdet på enkelte strekninger som de ønsker kompensert. Norsk side understreket at siden det ikke er inngått avtale om kompensasjon for dette arbeidet, og utføring av arbeidet er skjedd på eget initiativ ut ifra finsk interesse, vil man risikere å ikke få dekket kostnadene fra norske myndigheter. Innsendte dokumenterte krav vil bli vurdert av Statsforvalteren.

- *Kunnostustöitä Käsivarren alueella Norjan vastuualueella:*

Suomen puolelta on tänä vuonna tullut monta ilmoitusta puuttuvasta kunnossapidosta.

Suomalaiset poronomistajat ovat tehneet tarpeellisia kunnostustöitä joillakin sopimusoitoilla, ja he haluavat, että työ korvataan. Norjan puoli korosti, että koska ei

ole tehty sopimusta tämän työn korvaamisesta ja koska työ on tapahtunut omasta aloitteesta suomalaisten etuja silmällä pitäen, saattaa olla, että Norjan viranomaiset eivät kata kustannuksia. Dokumentoidut vaatimukset on toimitettava maakuntahallitukselle arvioitaviksi.

- Forslag om å bygge ledegjerder i Norges ansvarsområde i Kilpisjärvi på riksgrensen ved landeveien:

Den finske delegasjonen fremmet forslag om nye ledegjerder nær tollstasjonen i Kilpisjärvi, som ble gjennomgått og vist på kart, se vedlegg. Den norske delegasjonen vil vurdere forslaget til neste kommisjonsmøte.

- *Ehdotus johdeaitojen rakentamiseksi Norjan vastualueella Kilpisjärvellä, valtakunnanrajalla maantien kohdalla:*

Suomen valtuuskunta teki ehdotuksen uusiksi johdeaidoiksi lähelle Kilpisjärven tulliasemaa. Ehdotus käytiin läpi ja näytettiin kartalla, ks. liite. Norjan valtuuskunta arvioi ehdotusta ensi komission kokoukseen mennessä.

- Forslag fra styret i Reinbeitedistriktenes forening angående norske rein som kommer over på finsk side i området ved Utsjok (vedlegg)

Forslaget fra styret i Reinbeitedistriktenes forening ble gjennomgått. Fra norsk side ble det respondert at det var flere årsaker til at det tidligere ikke er besluttet å ta med i gjeldende konvensjon å bygge konvensjonsgjerde i området nord/øst for Levajok til Utsjok. En av grunnene var at et planlagt gjerde mellom distrikt 7 og 9 på norsk side ville redusere muligheten for at norsk rein trekker over på finsk side. Bygging av dette gjerdet er nå igangsatt.

- *Paliskuntain yhdistyksen hallituksen esitys koskien norjalaisia poroja, jotka tulevat Utsjoella Suomen puolelle (liite)*

Paliskuntain yhdistyksen hallituksen esitys käytiin läpi. Norjan puoli vastasi, että oli useita syitä siihen, että sopimusaidan rakentaminen Levajoen koillispuolella sijaitsevalta alueelta Utsjoelle päätettiin aiemmin jättää voimassa olevan valtiosopimuksen ulkopuolelle. Eräs syyistä oli se, että Norjan puolella paliskuntien 7 ja 9 välille suunniteltu aita vähentäisi sen mahdollisuutta, että norjalaisia poroja vaeltaisi Suomen puolelle. Tätä aitaa on nyt alettu rakentaa.

Vedtak:

- Finske reneiere kan fremmes krav til norske myndigheter om kompensasjon for utgifter de har hatt til kritisk vedlikehold av konvensjonsgjerdet. Dokumentasjon må legges ved kravene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark vil vurdere kravene, og avgjøre hvor mye som eventuelt skal kompenseres.
- Finsk forslag om nye ledegjerder ved Kilpisjärvi vil bli vurdert av norsk side.

Päätös:

- *Suomalaiset poronomistajat voivat esittää korvausvaatimuksia sopimusaidan kriittisestä kunnossapidosta aiheutuneista kuluistaan. Tositteet on liitettävä vaatimuksiin. Tromsin ja Finnmarkin maakuntahallitusarvioi vaatimuksia ja päättää, kuinka paljon mahdollisesti korvataan.*
- *Norjan puoli tulee arvioimaan Suomen ehdotusta uusiksi johdeaidoiksi Kilpisjärvellä.*

c. Rapportering om behov for særskilte tiltak / Erityistoimenpiteiden tarveraportointi

På siste kommisjonsmøte ble det behandlet behov for særskilte tiltak på 3 steder. Status for disse er nå:

1. Endring av gjerdetrasé ved Piilola-stien.
Enighet på siste møte om endring av traseen i tråd med ønske fra den finske delegasjon. Endringen ligger i Pasvik nasjonalpark. Vernemyndigheten for nasjonalparken har satt seg imot endringen. Dette medfører at man må avvente gjennomføringen av traseendringen til man har fått en avklaring på vernebestemmelsenes betydning for kommisjonens arbeid. På finsk side er dette avklart ved at vernebestemmelsene ikke begrenser muligheten for å foreta endringer på konvensjonsgjerdet eller i bruk av motoriserte kjøretøy i forbindelse med gjerdevedlikehold og bygging av nye konvensjonsgjerder.
2. Endring av gjerdetraseen ved Kertusjärvi
Norsk sekretariat har sendt forslag til endring av traseen til finske sekretariat i råd med protokoll fra forrige møte. Finsk delegasjon responderte på møtet at forslaget var i tråd med diskusjonen i forrige møte og derfor kan justeres i samsvar med norsk forslag.
3. Skader på gjerdet og mye snø ved Urdevárri
Behovet for særskilte tiltak ble vurdert under befaringen 21.04.2022. Norsk side vil vurdere eventuelle tiltak til neste års møte.

I tillegg var det meldt om dårlig gjerde i Pasvik område fra en finsk reineier.

Komissio käsitteli edellisessä kokouksessaan erityistoimenpiteiden tarvetta kolmessa paikassa. Näiden tämänhetkinen tilanne:

1. Aitalinjan muuttaminen Piilolan polun kohdalla
Edellisessä kokouksessa oltiin yksimielisiä aitalinjan muuttamisesta Suomen valtuuskunnan toiveen mukaisesti. Muutettava kohta sijaitsee Ylä-Paatsjoen kansallispuistossa. Kansallispuiston valvontaviranomaiset vastustavat muutosta. Tämän vuoksi aitalinjaa ei voi muuttaa, ennen kuin on selvitetty, mikä merkitys suojelumääräyksillä on komission työn kannalta. Suomen puolella asia on selvitetty niin, että suojelumääräykset eivät rajoita mahdollisuutta tehdä muutoksia sopimusaitaan taikka käyttää moottoriajoneuvoja aidan kunnossapidon ja uusien sopimusaitojen rakentamisen yhteydessä.
2. Aitalinjan siirtäminen Kertusjärven kohdalla
Edellisen kokouksen pöytäkirjan mukaisesti Norjan sihteeristö on lähettänyt Suomen sihteeristölle ehdotuksen aitalinjan muuttamisesta. Suomen valtuuskunta vastasi kokouksessa, että ehdotus noudattaa edellisessä kokouksessa käytyä keskustelua, minkä vuoksi aita voidaan muuttaa Norjan ehdotuksen mukaisesti.
3. Vahingoittunut aita ja paljon lunta Urtivaarassa
Erityistoimenpiteiden tarve arvioitiin katselmuksella 21.4.2021. Norjan puoli harkitsee mahdollisia toimenpiteitä ensi vuoden kokoukseen mennessä.

Lisäksi suomalainen poronomistaja oli ilmoittanut huonokuntoisesta aidasta Paatsjoen alueella.

Vedtak: Norge melder tilbake så snart man har fått en avklaring på hvilken betydning vernebestemmelsene har for kommisjonens arbeid, og konkret hvilke konsekvenser denne avklaringen har for kommisjonens enighet om å flytte gjerdetraseen ved Piilola-stien. Ved Kertusjärvi foretas flyttingen i tråd med det nye norske forslaget. Behovet for tiltak ved Urdevárri følges opp på neste kommisjonsmøte. Meldingen om dårlig gjerde i Pasvik området viderefremmes til Statsforvalteren.

Päätös: Norja ottaa yhteyttä niin pian kuin on selvitetty, mikä merkitys suojelemääräyksillä on komission työn kannalta, ja konkreettisesti, mikä vaikutus tällä selvityksellä on komission yksimielisyyteen siirtää aitalinja Piilolan pohun kohdalla. Kerttussjärven kohdalla aita siirretään Norjan uuden ehdotuksen mukaisesti. Urtivaaran kohdalla tarvittaviin toimenpiteisiin palataan seuraavassa komission kokouksessa. Ilmoitus huonokuntoisesta aidasta Paatsjoen alueella välitetään maakuntahallitukseen.

145/22

Oppfølgingspunkter fra tidligere kommisjonsmøter / Komission aiempien kokousten perusteella käsiteltävää

c. Strekningen mellom Angeli og Gamle Karigasniemi og prosessen i henhold til reingjerdekonvensjon artikkel 24 / Angelin ja Vanhan Karigasniemen välinen osuus, aitasopimuksen 24 artiklan mukainen prosessi

Siden sist vinter har kommisjonen drøftet ulike typer løsninger knyttet til tvisten om plassering av gjerdet mellom Angeli og Gamle Karigasniemi. Tvisten har også vært tema i møte mellom utenriksdepartementene i begge land. Møtet mellom utenriksdepartementene i august gjorde at kommisjonen utsatte gjensidig frist for tilbakemelding til 09.september.

Viime talven jälkeen komissio on pohtinut erilaisia ratkaisuja riitaan aidan sijoittamisesta Angelin ja Vanhan Karigasniemen välillä. Riita on myös ollut molempien maiden ulkoministeriöiden välisen kokouksen aiheena. Elokuussa pidetty kokous ulkoministeriöiden välillä johti siihen, että komissio siirsi palautteiden antamisen keskinäisen määräajan syyskuun 9. päivään.

Fremgangsmåten for en enighet:

- Fortsette samtaler med utgangspunkt i norsk kompromissforslag.
- Noteveksling mellom landene ved enighet om plasseringen av gjerdetraseen.

Under møtet la den finske delegasjonen frem et nytt oppdatert forslag, som langt på vei følger det norske kompromissforslaget når det gjelder plassering av gjerdet mellom Angeli og Gamle Karigasniemi. Finsk side understreket at det vil være behov for en nærmere vurdering av hvor gjerdetraseen konkret skal gå. Det ble vist til at den norske delegasjonen har anført at kommisjonen ikke trenger å bli enige om plassering av gjerdet. Finland viste til konvensjonens § 2 fjerde ledd som åpner for at gjerdet kan avvike inntil 2 km fra riksgrensen hvor det er nødvendig for å unngå uforholdsmessige utgifter til oppføring og vedlikehold eller for å trygge gjerdets effektivitet. I tillegg ble det vist til at norsk UD har åpnet for å bruke artikkel 2 i denne sammenhengen. Den finske delegasjonen delte et kart med forslag til ny gjerdetrase for hele strekningen mellom Angeli og Gamle Karigasniemi. Det fremgikk at den foreslåtte gjerdeløsningen vil måtte krysse bilveien flere steder mellom Balggatjohka og Geavgnjavuolle (ca 20 km), og dette gjør at gjerdeløsningen i dette området ikke blir tett. Finsk delegasjon viste til norsk kompromissforslag og lurte på om en erstatning (kompensasjon) var aktuelt dersom gjerdet ble plassert slik som vist på kartet. Dette med tanke på at gjerdet er så nært i tråd med konvensjonen. Utfordringene for denne traseen er fremdeles at de ikke får støtte fra de litt over hundre grunneierne i området og heller ikke fra reinbeitedistriktene. Løsningen vil kreve ekspropriasjon og det forventes klagerunder.

Menettely yksimielisyyteen pääsemiseksi:

- *Jatketaan keskusteluja Norjan kompromissiehdotuksen pohjalta.*
- *Noottienvaihto maiden välillä, kun on päästy yksimielisyyteen aitalinjan sijoittamisesta.*

Kokouksessa Suomen valtuuskunta esitti uuden päivitetyn ehdotuksen, joka noudattaa pitkälti Norjan kompromissiehdotusta aidan sijoittamiseksi Angelin ja Vanhan Karigasniemen välillä. Suomen puoli korosti, että täytyy harkita tarkemmin, mihin aitalinja konkreettisesti

sijoitetaan. Viitattiin Norjan valtuuskunnan esitykseen siitä, ettei komission tarvitse päästä yksimielisyyteen aidan sijoittamisesta. Suomi viittasi valtiosopimuksen 2 artiklan 4 momenttiin, joka sallii aidan poikkeavan aina 2 kilometrin päähän valtakunnan rajasta, milloin kohtuuttomien rakennus- tai kunnossapitokustannusten välttäminen tai aidan tehokkuuden turvaaminen niin vaativat. Lisäksi viitattiin siihen, että Norjan ulkoministeriö oli sallinut 2 artiklan käytön tässä yhteydessä. Suomen valtuuskunta jakoi kartan, jossa oli ehdotus uudeksi aitalinjaksi koko matkalla Angelista Vanhaan Karigasniemeen. Kävi ilmi, että ehdotettu aitaratkaisu joutuisi ylittämään ajotien useissa kohdissa Palkasjoen ja Vuomajoen välillä (n. 20 km), minkä vuoksi aitaratkaisu ei tällä alueella olisi tiivis. Suomen valtuuskunta viittasi Norjan kompromissiehdotukseen ja halusi tietää, tulisiko korvaus(kompensaatio) kysymykseen, mikäli aita sijoitetaan niin kuin kartassa on esitetty. Tämä siksi, että aita noudattaisi valtiosopimusta miltei täysin. Aitalinjan haasteena on edelleen se, etteivät alueen reilut sata ~~n-kaksisataa~~ maanomistajaa eivätkä paliskunnat tue sitä. Ratkaisu vaatii pakkolunastusta, ja valituskierroksia on odotettavissa.

Den norske delegasjonen viste til at kommisjonens oppgave ikke er å finne en løsning som innebærer enighet. Kommisjonens oppgave er å iverksette forhandlingsresultatet. Tvisten har så langt vært knyttet til ulik forståelse av forhandlingsresultatet. Fra norsk side ble det presisert at det ikke er aktuelt å gi tilslutning til bruk av artikkel 2 i dette tilfellet. Bruk av artikkel 2 vil kunne åpne for å manøvrere seg bort fra forhandlingsresultatet og flytte gjerdet på øst siden av veien. Den norske delegasjonen poengterte at norsk UD ikke har gitt sin tilslutning til en slik bruk av artikkel 2 som anført av den finske delegasjonen. Den norske delegasjonen viste også til at det er positivt at finnene nå legger opp til å følge opp norsk kompromissforslag, og at det gir grunnlag for at man nå kan få en løsning på denne langvarige tvisten. Norsk standpunkt er at løsningen må ha som hovedregel at gjerdet skal plasseres så nært elva og riksgrensen som mulig, men har forståelse for at gjerdet enkelte steder kan avvike fra hovedregelen av hensyn til terreng og grunneiere. Når det gjelder de øvrige punktene i det norske kompromissforslaget må disse drøftes i et nytt møte.

Norjan valtuuskunta viittasi siihen, että komission tehtävänä ei ole löytää yksimielinen ratkaisu. Komission tehtävä on toteuttaa neuvottelutulos. Tähän saakka riita on liittynyt siihen, että neuvottelutulos on käsitetty eri tavoin. Norjan puolelta täsmennettiin, ettei suostuminen 2 artiklan käyttöön tule tässä tapauksessa kyseeseen. Mikäli 2 artiklaa käytettäisiin, se antaisi mahdollisuuden taiteilla pois neuvottelutuloksesta ja siirtää aita tien itäpuolelle. Norjan valtuuskunta korosti, ettei Norjan ulkoministeriö ole suostunut sellaiseen 2 artiklan käyttöön kuin mitä Suomen valtuuskunta esitti. Norjan valtuuskunta viittasi myös siihen, että on myönteistä, että suomalaiset aikovat nyt jatkaa Norjan kompromissiehdotuksen pohjalta sekä siihen, että tämä luo pohjan sille, että nyt saatetaan saada aikaan ratkaisu tähän pitkään kestäneeseen riitaan. Norjan kantana on, että ratkaisun pääsääntönä täytyy olla, että aita sijoitetaan niin lähelle jokea ja valtakunnan rajaa kuin mahdollista, mutta Norja ymmärtää, että aita voi yksittäisissä paikoissa poiketa pääsäännöstä maasto-olosuhteiden ja maanomistuksen vuoksi. Norjan kompromissiehdotuksen muista kohdista on keskusteltava omissa kokouksessaan.

Vedtak: Videre drøftinger av løsning tas på et ekstraordinært kommisjonsmøte før jul, hvor følgende vil være sentralt å avklare:

- Beliggenheten til gjerdetraseen

- Kompensasjon, som vil avhenge av hvilke tekniske løsninger som velges og totalløsningen
- Krysningpunktet av Anarjohka
- Krysing av Karasjohka

Päätös: Ratkaisusta keskustellaan lisää ennen joulua pidettävässä ylimääräisessä komission kokouksessa, jossa keskeisinä selvitettävänä kohtina ovat

- aitalinjan sijainti
- korvaus, joka riippuu sekä valittavista teknisistä ratkaisuihin että kokonaisratkaisusta
- Inarijoen ylityskohta
- Kaarasjoen ylitys.

b. Teknisk spesifikasjon av konvensjonsgjerdet / Sopimusaidan tekniset määräykset

Vedtak: Saken ble utsatt til neste ekstraordinære kommisjonsmøte.

Päätös: Asia siirrettiin komission seuraavaan, ylimääräiseen kokoukseen.

d. Felles karttdatabase / Yhteinen paikkatietokanta

Arbeidsgruppen som arbeider med å utvikle en felles karttdatabase er nå ferdige med kartløsningen. NIBIO presenterte den ferdige løsningen. Det siste som nå er ferdigstilt er porter og elgporter som er kvalitetssikret, samt den nye gjerdestrekningen for norsk ansvarsområde i Tanadalen. Kartløsning kan brukes både på finsk og norsk, og den kan nå også brukes til å måle avstander.

Kartløsningen er blitt ferdigstilt i henhold til fremdriftsplanen og utviklings og driftskonstandene er i tråd med det som ble budsjettert ved oppstart av prosjektet. Driftskonstandene kan imidlertid bli noe høyere enn antatt, siden de er noe avhengige av hvor mye løsningen blir brukt. Det vil være vanskelig å estimere antall nedlastninger før løsningen er tatt i bruk. Ved en økning i nedlastninger fra 300 000 til 1 million vil de årlige driftskostnadene om lag doble seg fra 22 730 NOK/ 2273 Euro til omkring 50 000 NOK/ 5000 Euro.

Rutine for oppdatering av kartløsningen ble gjennomgått og rutinen ble godkjent. Løsningen skal legges på nettsidene til Landbruksdirektoratet.no og paliskunnat.fi under en åpen løsning i første omgang. Kartløsningen mangler en arealfunksjon som vil koste 20.000NOK/2000euro. Denne funksjonen vil være nyttig i forbindelse med planlegging av flytting av konvensjonsgjerdet.

Yhteistä paikkatietokantaa kehittävä työryhmä on nyt saanut karttaratkaisun valmiiksi. NIBIO esitteli valmiin ratkaisun. Viimeisenä ovat valmistuneet laadunvarmistetut portit ja hirviportit sekä Norjan vastuualueella oleva uusi aitaosuus Tenojoen laaksossa. Karttaratkaisua voi käyttää sekä suomeksi että norjaksi ja sen avulla pystyy nyt myös mittaamaan etäisyyksiä.

Karttaratkaisu on saatu valmiiksi aikataulussa ja kehittämis- ja ylläpitokustannukset noudattavat hankkeen alussa laadittua budjettia. Ylläpitokustannukset saattavat kuitenkin nousta hieman arvioitua korkeammiksi, koska ne riippuvat osittain siitä, kuinka paljon karttaratkaisua käytetään. Lataamisten määrää on vaikea arvioida ennen kuin karttaratkaisu on otettu käyttöön. Lataamisten määrän noustessa 300 000:sta yhteen miljoonaan vuotuiset

ylläpitokustannukset kutakuinkin kaksinkertaistuvat 22 730 Norjan kruunusta / 2273 eurosta noin 50 000 Norjan kruunuun / 5000 euroon.

Karttaratkaisun päivittämiskäytäntö käytiin läpi, ja se hyväksyttiin. Karttaratkaisu laitetaan Landbruksdirektoratet.no- ja paliskunnat.fi -nettisivuille ensi vaiheessa avoimena ratkaisuna. Karttaratkaisusta puuttuu pinta-alan mittaustoiminto, joka maksaisi 20 000 Norjan kruunua / 2000 euroa. Tämä toiminto on hyödyllinen sopimusaidan siirtoja suunniteltaessa.

Vedtak: Kartløsningen er utviklet i henhold til avtale og budsjett og ble godkjent av kommisjonen. Finland betaler Norge 15.000 Euro for utviklingsarbeidet innen nyttår i henhold til tidligere avtale. Domenenavnet kan besluttes av arbeidsgruppa, og kostnadene for videre drift vil bli evaluert etter løsningen er tatt i bruk, og da vil det også kunne vurderes om den fortsatt skal være en åpen løsning, eller om løsningen skal settes bak et innloggings-system. Det er besluttet at kartløsningen i tillegg skal få tilført en arealfunksjon til kr.20,000NOK/2000 Euro. Utgiften skal fordeles likt mellom landene og arbeidet med dette skal settes i gang i begynnelsen av 2023.

Päätös: Karttaratkaisu on kehitetty sopimuksen ja budjetin mukaisesti ja sai komission hyväksynnän. Suomi maksaa Norjalle 15 000 euroa kehittämistyöstä vuodenvaihteeseen mennessä aiemmin sovitun mukaisesti. Verkkotunnuksesta päättää työryhmä, ja ylläpitokustannuksia arvioidaan sen jälkeen, kun karttaratkaisu on otettu käyttöön. Silloin voidaan myös miettiä, voiko karttaratkaisua jatkossakin käyttää vapaasti vai käytetäänkö sitä kirjautumisjärjestelmän kautta. Päätettiin, että karttaratkaisuun lisätään myös pinta-alan mittaustoiminto, jonka hinta on 20 000 Norjan kruunua / 2000 euroa. Kulut jaetaan tasan maiden välillä ja tähän liittyvä työ käynnistetään vuoden 2023 alussa.

146/22

**Tid og sted for neste kommisjonsmøte /
Komission seuraavan kokouksen ajankohta ja paikka**

Vedtak: Neste møte legges opp som et fysisk møte og ble tidfestet til den 23.11.2022 i Helsinki. Tvisten mellom Norge og Finland om gjerdegransen for finsk ansvarsområde mellom Angeli og Gamle Karigasniemi vil være hovedsak. Saken om teknisk spesifisering ble også utsatt til dette møtet. Sekretariatet i Norge finner et møtested som er hensiktsmessig.

Päätös: Seuraava kokous suunnitellaan läsnäolokokoukseksi, ja ajankohdaksi sovittiin 23.11.2022 Helsingissä. Pääkohta tulee olemaan Norjan ja Suomen välinen riita Suomen vastuualueella olevasta aitalinjasta Angelin ja Vanhan Karigasniemen välillä. Myös teknisiä määräyksiä koskeva kohta siirrettiin tähän kokoukseen. Norjan sihteeristö etsii tarkoituksenmukaisen paikan.

147/22

Eventuelt / Muut asiat

Vedtak: Til orientering.

Päätös: Merkitään tiedoksi.

148/22

Oppsummering og avslutning av møtet / Yhteenvedo ja kokouksen päättäminen

Møteleder gjennomgikk konklusjonene fra møtet, som er gjengitt under hver sak over.

Under møtet ble det diskutert mange viktige saker i en god tone. Det er positivt at man nå har fått sluttført arbeidet med en felles kartløsning og at man med utgangspunkt i norsk

kompromissforslag kan komme fram til en omforent løsning på tvisten knyttet til gjerdeplassering mellom Angeli og gamle Karigasniemi. ulikt.

Tolkene og deltakerne ble takket for vel gjennomført møte.

Kokouksen puheenjohtaja kävi läpi kokouksen johtopäätökset, jotka on mainittu edellä kussakin asiakohdassa.

Kokouksessa keskusteltiin monista tärkeistä asioista hyvässä hengessä. On positiivista, että työ yhteiseksi karttaratkaisuksi on nyt saatu päätökseen ja että Norjan kompromissiehdotuksen pohjalta voidaan päästä yhteiseen ratkaisuun riidasta, joka liittyy aidan sijaintiin Angelin ja Vanhan Karigasniemen välillä.

Tulkkeja ja osanottajia kiitettiin hyvästä kokouksesta.

Morten Floor

Hannu Linjakumpu

Johan Ingvald Hætta

Anne Ollila

Aslak Mathis Turi

Kirsi Huhtamäki